

Catalogus voorbeeldprojecten

KLIMAATNEUTRALE ORGANISATIE 2020

*De ondersteuningscampagne voor gemeenten
die zich engageren om in 2020
een klimaatneutrale organisatie te zijn.*

1. INHOUDSOPGAVE

1.	Inhoudsopgave	3
2.	Inleiding.....	4
3.	Gemeentelijke kennisdatabank.....	4
4.	Overzicht voorbeeldprojecten.....	5
	Algemeen klimaatbeleid	5
	Duurzaam (ver)bouwen	6
	Energie.....	8
	Mobiliteit.....	9

2. INLEIDING

Gemeenten die binnen de eigen organisatie en op hun grondgebied acties willen uitvoeren om hun CO₂-uitstoot te verminderen, hoeven het warm water niet uit te vinden. Er zijn reeds tal van voorbeeldprojecten en –acties op lokaal, nationaal en internationaal niveau gebeurd. Deze catalogus geeft hiervan een niet-limitatief overzicht.

Een eerste luik van de catalogus is de gemeentelijke kennisdatabank. In deze databank ontdek je wat er in de andere gemeenten van de provincie Antwerpen gebeurt. Daarnaast vind je in deze catalogus een overzicht met voorbeeldprojecten afkomstig van verschillende websites.

Gebruik deze catalogus voorbeeldprojecten als inspiratiebron voor het bepalen van de eigen gemeentelijke beleidsprioriteiten.

3. GEMEENTELIJKE KENNISDATABANK

Nieuwsgierig welke campagnes je buurgemeenten al hebben georganiseerd? Zoek je een originele Fairtrade-activiteit? Benieuwd welke gemeenten een lichtplan hebben opgesteld? De [gemeentelijke kennisdatabank](#) groepeerde deze kennis.

De regiowerking heeft gemeentelijke projecten, campagnes, plannen, subsidies, bestekken, folders, ... verzameld in een excellijst. Hiervoor hebben we openbare toegankelijke bronnen geraadpleegd, zoals gemeentelijke infoblaadjes, milieujaarprogramma's, gemeentelijke websites, info uit regio- en duurzaamheidsvergaderingen, rondvragen, ...

Je kunt filteren op gemeente, thema en type, of zoeken met de zoekfunctie. Meer gedetailleerde informatie over een actie of project kun je opvragen bij de contactpersoon die vermeld staat.

De acties die in aanmerking komen voor het behalen van klimaatdoelstellingen (de campagne 'Klimaatneutrale Organisatie 2020', klimaatdoelstellingen op het grondgebied of beiden) staan aangeduid in kolom F. Het is mogelijk om hierop te filteren.

B	C	D	E	F	G
Gemeente	Regi	Thema	Type	Klimaatdoelstelling	Omschrijving
2 Aartselaar	A	Natuur	Project		Ecologische inrichting van een plas- en draszone
2 Aartselaar	A	Mobiliteit	Project	Klimaatdoelstellingen grondgebied	Autoluw Aartselaar in het teken van duurzaamhe
2 Aartselaar	A	Natuur	Plan	Klimaatneutrale Organisatie 2020	Uitgebreid bosbeheerplan gemeentelijk domein Sc
2 Antwerpen	A	Milieuverantwoord produc	Bestek		Schone werkkledij
2 Antwerpen	A	Mobiliteit	Bestek	Klimaatneutrale Organisatie 2020	Onderhandelingsopdracht voor het leveren van c
2 Antwerpen	A	Mobiliteit	Project	Klimaatneutrale Organisatie 2020	Duurzame dienstmobiliteit: aankoop elektrische vr
2 Antwerpen	A	Afval	Bestek		Onderhoud en herstellingen van bestaande onde
3 Antwerpen	A	Energie	Project	Klimaatneutrale Organisatie 2020	Ervaring met PV-panelen via leasing en domeincc
3 Antwerpen	A	Energie	Project	Klimaatdoelstellingen grondgebied	Warmtenetten
3 Antwerpen	A	Energie	Project	Klimaatneutrale Organisatie 2020	Maatregelenmatrix als financieringsinstrument vo
3 Antwerpen	A	Energie	Project	Klimaatneutrale Organisatie 2020	WKK in zwembad Ieperman en andere zwembad
3 Antwerpen	A	Energie	Project	KNO 2020 en klimaatdoelstellingen g	Studie microwindturbines
3 Antwerpen	A	Energie	Project	KNO 2020 en klimaatdoelstellingen g	Studie hydrocentrales
3 Antwerpen	A	Energie	Project	Klimaatneutrale Organisatie 2020	Studie boorgat-energieopslag in scholen
3 Antwerpen	A	Energie	Project	Klimaatneutrale Organisatie 2020	Haalbaarheidsstudie intermediaire geothermie in t
3 Antwerpen	A	Energie	Project	Klimaatdoelstellingen grondgebied	'Voorbeeldkaart riothermie opmaken voor een noç
3 Arendonk	K	Natuur	Project		bestrijding stierkikker (campagne Biodiversiteit Lo
3 Baarle-Hertog	K	Water	Subsidie		aanleg van een hemelwaterput of infiltratievoorzi
3 Balen	K	Natuur	Project		Schepswandeling verkozen tot 'wandeling van h
3 Balen	K	Hinder	Campagne		Sterilisatie en castratie zwerfkatten
3 Balen	K	Duurzaam bouwen	Subsidie	Klimaatdoelstellingen grondgebied	duurzaam verbouwen (zonneboiler, warmtepomp)
3 Balen	K	Natuur	Subsidie	Klimaatdoelstellingen grondgebied	aanplant inheemse hagen
3 Balen	K	Natuur	Subsidie		erbenemesting
3 Balen	K	Duurzame ontwikkeling	Subsidie	maatdoelstellingen grondgebied	milieuprojecten
3 Balen	K	Natuur	Subsidie		milieuprojecten

Je vindt de kennisdatabank terug op de website van de regiowerking onder '[overleg en kennisdatabank](#)'. Dit deel van de website is afgeschermd. Vraag de gebruikersnaam en het paswoord op bij de regiowerking (regiowerking@admin.provant.be).

De kennisdatabank wordt ad hoc aangevuld door de regiowerking. Je mag ook altijd zelf informatie doorgeven via [dit formulier](#).

4. OVERZICHT VOORBEELDPROJECTEN

Dit overzicht is opgesplitst in de thema's die zorgen voor de grootste CO₂-reductie:

- algemeen klimaatbeleid
- duurzaam (ver)bouwen
- energie
- mobiliteit

Onder elk thema vind je verwijzingen naar websites met een korte omschrijving.

Sommige websites hebben raakpunten met verschillende thema's. In dat geval brachten we de website onder bij het thema dat er het dichtste bij aansluit. Websites die voorbeelden van klimaatplannen geven, vind je onder het thema 'algemeen klimaatbeleid'.

De catalogus voorbeeldprojecten is een dynamisch document. Ken je andere websites met interessante voorbeelden? Contacteer klimaat@provincieantwerpen.be en we nemen je voorstel op in het overzicht.

Algemeen klimaatbeleid

- **Burgemeestersconvenant**
 - Actieplannen voor duurzame energie van ondertekenaars
http://www.burgemeestersconvenant.eu/actions/sustainable-energy-action-plans_nl.html
 - Nuttige acties voor andere lokale overheden
http://www.burgemeestersconvenant.eu/actions/benchmarks-of-excellence_nl.html

Duurzaam (ver)bouwen

- **Green Valley Kempen: good practice voorbeelden van ondernemen, energie, regio-ontwikkeling, bouwen en wonen, recreëren en beleven op vlak van duurzaamheid**
<http://www.greenvalleykempen.be/index.cfm?n01=durableProjects>
- **Uitmuntende voorbeeldgebouwen in Vlaanderen, België en Europa (studie in opdracht van de dienst Interne Milieuzorg van LNE)**
<http://www.lne.be/themas/duurzaam-bouwen-en-wonen/de-overheid-geeft-het-voorbeeld/uitmuntende-voorbeeldgebouwen>
- **Voorbeelden van de Vlaamse overheid**
<http://www.lne.be/themas/duurzaam-bouwen-en-wonen/de-overheid-geeft-het-voorbeeld>
Links in de balk vind je de voorbeelden waarop je verder kan klikken
- **Duurzame wijken: 12 ambitieuze projecten van duurzame woonwijken**
<http://do.vlaanderen.be/duurzame-wijken-klaar-om-vlaanderen-te-veroveren>
- **www.energieindestad.be: binnen- en buitenlandse voorbeelden van passieve en (bijna) energieneutrale gebouwen (scholen, kantoorgebouwen, sporthallen, kinderdagverblijven, ...)**
<http://www.energieindestad.be/voorbeelden.html>
- **Ecobouwers opendeur: duurzame woningen die je kan bezoeken**
<http://www.ecobouwers.be/opendeur/woningen>
- **Ecobouwers scholen: scholen die passief zijn/worden**
<http://www.ecobouwers.be/passiefscholen/overzicht>
- **Voorbeelden van bio-ecologische projecten (VIBE)**
<http://www.vibe.be/index.php/5/>
<http://www.vibe.be/downloads/>
- **20 interessante voorbeeldprojecten van gemeenten (duurzaam bouwen)**
<http://www.dubolimborg.be/nl/info/gemeenten/downloads/20-interessante-voorbeeldprojecten>
- **Duurzame stedenbouw: Ecologische en sociale ruimtelijke planning in Vlaanderen – goede voorbeelden van stadsplanning**
<http://www.ecopolisvlaanderen.be/start.php?p=50>

- **Living Green - methoden voor duurzame renovatie demonstreren en toegankelijk maken**
[http://ecohuis.antwerpen.be/Ecohuis/Ecohuis-Hoofdnavigatie/Professionelen/Duurzaam-\(ver\)bouwen/Living-Green.html](http://ecohuis.antwerpen.be/Ecohuis/Ecohuis-Hoofdnavigatie/Professionelen/Duurzaam-(ver)bouwen/Living-Green.html)
[\(Ecohuis Antwerpen\)](http://www.livinggreen.eu/project-files/)
<http://www.livinggreen.eu/project-files/>
- **+350 voorbeelden van innovatieve projecten in de gebouwde omgeving, van energiezuinig tot energieneutraal, zowel woningbouw als utiliteitsbouw**
<http://www.agentschapnl.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/energieneutraal-bouwen/praktijkvoorbeelden>
- **Voorbeeldprojecten (zoekmachine) op de website van Passiefhuis-Platform vzw**
<http://www.passiefhuisplatform.be/project>
- **Themanummer over duurzaam bouwen van VVSG o.a. over passiefbouw, duurzame wijken**
<http://www.vvsg.be/Omgeving/duurzaambouwen/Pages/default.aspx>
- **Bezoek aan de duurzame stad Freiburg door VVSG**
<http://www.vvsg.be/Omgeving/duurzaambouwen/Pages/Freiburg.aspx>
- **Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION): realisaties van scholen**
<http://www.agion.be/Realisaties.aspx>
- **Voorbeeldgebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**
<http://www.leefmilieu.brussels/themas/gebouwen/voorbeeldgebouwen>
- **2020challenge: innovatiewedstrijd voor de meest innovatieve oplossingen om te komen tot duurzame gebouwen voor Belgische advies- en studie bureaus.**
<http://www.2020challenge.be/winnaars.asp>
- **Toolkit van Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen: informatie over 34 Europese projecten rond energie en sociale huisvesting.**
<http://www.vmsw.be/nl/professionelen/duurzaam-wonen/toolkit>
- **Duurzame bouwprojecten en ecowijken (in Ieper, Leuven, Gent en Mechelen)**
<http://www.mvovlaanderen.be/kenniscentrum/t/milieu/s/openbare-besturen/i/praktijkvoorbeelden>

Energie

- **Themanummer over lokaal energiebeleid van VVSG o.a. over openbare verlichting, energiezuinige lichtkoepels**
<http://www.vvsg.be/Omgeving/Energie/Pages/default.aspx>
- **Energiedag 2011 en 2013 voor lokale besturen van VVSG: workshops gelinkt aan verschillende energithema's, met praktijkvoorbeelden**
<http://www.vvsg.be/Omgeving/Energie/Pages/energiedag201.aspx>
<http://www.vvsg.be/OMGEVING/ENERGIE/Pages/Energiedag.aspx>
- **Eandis: energiediensten aan lokale besturen**
<http://www.eandis.be/nl/lokaal-bestuur/meer-info-voor-lokale-besturen/energiediensten-aan-lokale-besturen>
- **Infrax: ESCO (energy service company) – prefinanciering, studie, uitvoering en monitoring**
<http://www.infrax.be/nl/over-infrax/energiesector/esco>
- **Dimmen van openbare verlichting en openbare verlichting met LED-technologie**
<http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/Leefomgeving/milieu/openbareverlichting/paginas/lichtvisie.aspx>
<http://www.kortrijk.be/nieuws/kortrijk-dimt-de-nieuwe-verlichting-langs-gemeentewegen-0>
http://www.eandis.be/sites/eandis/files/documents/stad_geel_investeert_verder_in_energiezuinige_openbare_verlichting_27_mei_2014.pdf
<http://zoersel.be/index.aspx?SGREF=10247&CREF=63932>
<http://www.brasschaat.be/index.aspx?SGREF=2665&CREF=47770>
- **Kennis- en onderzoeksinstelling duurzame verlichting**
<http://www.lichttechnologie.be/nl>
- Thema's: Masterplan Openbare Verlichting, doortochtverlichting, feestverlichting, monumentverlichting, verkavelingen
Met gemeentelijke projecten
- **Energiezuinige projecten openbare verlichting 'LED' in de gemeente Tilburg (Nederland):**
<http://www.tilburg.nl/actueel/nieuws/item/vervangen-1500-lantaarnpalen-berkelenschot/>

- **Cenergie (studiebureau advies, energiebeheer, ontwerp en engineering): gerealiseerde projecten**
<http://www.cenergie.be/index.php/nl/referenties/projecten>
- **ManagEnergy (ondersteuning van lokale en regionale energieagentschappen en - organisaties, een initiatief van de Europese Commissie): Europese projecten die duurzame energie stimuleren**
http://www.managenergy.net/management_bpbrochure.html
- **Sustainable Energy Week (initiatief van de Europese Commissie): energieprojecten in de categorieën communicatie, consumenten, educatie, bouwen en mobiliteit**
<http://www.eusew.eu/press-corner/editorial-material>
- **Tandem projectendatabank: databank van milieuprojecten, participatieprojecten, praktische voorbeelden over allerlei milieuthema's (waaronder energie en mobiliteit)**
<http://www.tandemweb.be/index.php/60/>
- **MUSIC project ('Mitigation in Urban areas: Solutions for Innovative Cities')** is een project tussen vijf Europese steden (Aberdeen, Montreuil, Gent, Ludwigsburg en Rotterdam) en onderzoeksinstituten om de CO2-emissie met 50% te doen dalen tegen 2030.
<http://www.themusicproject.eu/>
- **Energietransitie-projecten van Europese lokale overheden, gebundeld op de website Energycities (Europese vereniging van lokale overheden voor duurzame energievoorziening)**
http://www.energy-cities.eu/cities/case_studies.php?lang=en

Mobiliteit

- **Provincie Antwerpen: leasefietsen voor provinciepersoneel**
Meer informatie bij dienst mobiliteit, Yves Goossens, T 03 240 65 49,
Yves.GOOSENS@provincieantwerpen.be
- **Provincie Antwerpen: mobiliteitsadvies op maat**
<http://www.provincieantwerpen.be/aanbod/drom/dienst-mobiliteit/bedrijfsadvies/bedrijfsadvies/mobiliteitsadvies.html>
- **Goedgekeurde Pendelfondsdossiers (Vlaams subsidiefonds voor duurzaam woon-werkverkeer te stimuleren)**
<http://www.provincieantwerpen.be/aanbod/drom/dienst->

[mobiliteit/bedrijfsadvies/bedrijfsadvies/pendelfonds.html](http://www.pendelfonds.be/voorbeelden.php)
<http://www.pendelfonds.be/voorbeelden.php>

- **Mobiel Vlaanderen: richtlijnen en ideeëngidsen**
<http://www.mobielvlaanderen.be/overheden/richtlijnenboeken.php>
Ideeënboek 'maatregelen duurzame mobiliteit', autodelen: een handboek voor lokale besturen, realisaties voor een sterk fietsbeleid in Vlaanderen, fietspaden – goede praktijkvoorbeelden, fietsstallingen – goede praktijkvoorbeelden, ...
- **Rapport 'duurzame mobiele steden' van de Vlaamse overheid, departement Mobiliteit en Openbare werken met voorbeelden uit verschillende Europese steden**
<http://www.mobielvlaanderen.be/studies/mobielesteden/eindrapport.pdf>
- **Europese projecten in het kader van de Europese mobiliteitsweek**
<http://www.mobilityweek.eu/award/hall-of-fame/>
- **Projecten binnen CIVITATES-initiatief, gefinancierd door de Europese Unie ('Cleaner and better transport in cities'). Per thema en categorie worden een aantal stedelijke voorbeelden voorgesteld.**
<http://www.civitas.eu/display-measures-page>
- **Lokale cases over duurzame mobiliteit in het kader van het Ecomobility Festival (binnenkort online)**
<http://www.iclei.org/resources/publications/iclei-case-studies.html>
- **Europese case studies over urbane mobiliteit binnen het 'EcoMobility Shift'-project:**
<http://www.ecomobility-shift.org/index.php/en/project-downloads/category/9-case-studies>
- **Mobility Management Toolbox: praktijkvoorbeelden van gemeenten over stedelijke mobiliteit**
<http://mobilitytoolbox.eu/search.asp>